

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Transportstyrelseutredningens huvudbetänkande: Transportinspektionen – Ansvarslag för vägtrafiken m.m. (SOU 2008:44)

N2008/3588/TR

Konkurrensverket koncentrerar sitt yttrande till de delar av betänkandet som kan förväntas få betydelse för konkurrensförhållandena och marknadernas utveckling. Synpunkter lämnas i huvudsak på förslagen som behandlar marknads- och konkurrensfrågor, statistikförsörjning samt avgiftsfinansiering. Konkurrensverket har inga synpunkter på övriga delar av betänkandet.

Marknads-, konkurrens- och konsumentfrågor samt statistikförsörjning

Konkurrensverket delar uppfattningen att det behövs en fortlöpande marknadsbevakning inom hela transportområdet inriktad på konkurrens- och konsumentfrågor. Dessa uppgifter hänger också nära samman med behovet av en väl fungerande organisation på området för statistik- och informationsförsörjning.

Marknadsbevakning, statistikförsörjning och annan uppföljning av marknadsutvecklingen är viktig på de flesta marknader, men särskilt på marknader som regelreformerats eller som genomgår annan form av omstrukturering som initierats av statsmakterna och exempelvis påverkas av ekonomiska styrmedel. För att följa dessa marknader och se om de utvecklas i önskvärd riktning och för att vid behov kunna förändra regelverket finns ett behov av uppföljningar och utvärderingar. Detta kräver bl.a. att uppgifter om marknaden samlas in och utvärderas regelbundet.

Genom att samarbeta kring centrala marknads- och konkurrensfrågor kan konkurrens- och sektorsmyndigheter gemensamt verka för en effektivisering av konkurrensen på marknaderna. Både generell konkurrenslagstiftning och sektorspecifik lagstiftning är ofta nödvändiga verktyg för att motverka marknadsdominans och för att allmänt främja konkurrens på marknader där förutsättningar ännu saknas för en väl fungerande konkurrens. Särslagstiftning är särskilt viktig för att ta om hand de konkurrensproblem som kan väntas uppkomma initialt på marknader som öppnas för konkurrens, medan konkurrenslagstiftningen framför

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Sveavägen 167
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

allt är ämnad att upprätthålla konkurrensen på redan utvecklade och fungerande marknader.

Konkurrensverket förordar, bl.a. efter goda erfarenheter från järnvägssektorn, att en del av ett sådant samarbete sker genom att sektorsmyndigheten ges en specifik skyldighet att samråda med Konkurrensverket. Järnvägsstyrelsen ska exempelvis enligt sin instruktion¹ i tillsynen enligt järnvägslagen samråda med Konkurrensverket i konkurrensfrågor. Järnvägsstyrelsen ska därutöver övervaka att marknaderna för järnvägstjänster fungerar effektivt ur ett konkurrensperspektiv och anmäla missförhållanden till Konkurrensverket. En motsvarande ordning gällande nya Transportstyrelsen skulle kunna vara ändamålsenlig.

Konkurrensverket har i sin verksamhet ofta behov av aktuell och tillförlitlig marknadsinformation. Det är därför väsentligt att den marknadskunskap och den statistik som tas fram av sektorsmyndigheter och som kan ha relevans för Konkurrensverket också fullt ut görs tillgänglig för verket. Mot denna bakgrund stöder Konkurrensverket de förslag som utredningen för fram inom dessa områden och ser positivt på att samråda med Transportstyrelsen för att utforma en effektiv organisation för marknadsbevakningen och en ändamålsenlig statistikförsörjning inom transportsektorn.

Avgiftsfinansiering

Konkurrensverket har nyligen lämnat synpunkter på Vägverkets utredning om kontroll av kör- och vilotider². Där lämnade synpunkter är i allt väsentligt gällande även för denna utrednings förslag gällande kontroll av vägtransporter samt avgiftsfinansiering av tillsynsverksamhet.

Konkurrensverket konstaterar att inriktningen är att all verksamhet inom den nya Transportstyrelsen ska finansieras genom avgifter eller uppdragsintäkter. Konkurrensverket anser inte att utredningen tillräckligt analyserat för- och nackdelar med att berörd tillsynsverksamhet avgiftsfinansieras. En viktig fråga är vad som krävs för att få en rimlig garanti för en effektivt bedriven tillsyn med låga avgifter för tillsynsobjekten. Detta bör bl.a. ses mot bakgrund av det stora antalet små företag som bedriver gods- och persontrafik.

Myndigheternas avgifter påverkar företagens, inte minst de små företagens, ekonomi och etableringsförutsättningar. Det finns exempelvis på marknaden för godstrafik på järnväg ett behov av nyetablering av företag samt att förutsättningar ges för de redan existerande mindre företagen att utvecklas. Dessa företag ska dels kunna utmana Green Cargo och dels kunna bidra till att utveckla och effektivisera marknaden, bl.a. för att marknaden ska kunna svara upp mot de önskemål som finns, inte minst från Europeiska kommissionen, om att järnvägen ska ta över trafik från vägsektorn. Det finns en risk att nödvändiga nyetableringar och möjligheterna för existerande mindre järnvägsföretag att utvecklas kan allvarligt

¹ Förordning med instruktion för Järnvägsstyrelsen SFS 2007:1028

² Konkurrensverkets yttrande, dnr 307/2008, över Vägverkets redovisning av regeringsuppdrag att se över kontrollen av kör- och vilotidsreglerna m.m. Yttrandet finns på www.konkurrensverket.se.

hämmas av höjda tillsynskostnader. Konkurrensverket delar sammantaget inte uppfattningen att beräknad nivå på de ökade avgifterna för tillsynen är av marginell betydelse för företagen. I denna del anser Konkurrensverket att den fortsatta beredningen av utredningens förslag bör kompletteras med en analys utifrån förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bl.a. med hänsyn till kostnadsökningarna för företagen.

Konkurrensverket är även utifrån principiella utgångspunkter tveksamt till att myndighetsutövning finansieras med avgifter. Här kan finnas motstridiga intressen som kan vara förtroendeskadliga och medföra konkurrenssnedvridningar. Därvid avses att myndighetens beroende av avgiftsintäkter för att klara sin ekonomi kan motverka en effektiv tillämpning av gällande regelverk för tillsynsobjekten. Vid myndighetsutövning bör inte finnas sådana skilda intressen. Konkurrensverket förordar mot denna bakgrund att Transportstyrelsens tillsyn inte finansieras på det sätt som föreslås.

Detta yttrande har beslutats av stf. generaldirektören. Föredragande har varit avdelningsrådet Stig-Arne Ankner.

Jan-Erik Ljusberg

Stig-Arne Ankner